

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
NaturErhvervstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V.

Bemærkninger til forslag til Lov om ændring af Lov om Randzoner J.nr. 14-0120-000005

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har i april 2014 fremlagt ovennævnte lovforslag i offentlig høring.

Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Aarhus Universitet fremsendte en række bemærkninger til det oprindelige lovforslag i januar 2010. Nærværende notat bygger på eller gentager disse oprindelige bemærkninger.

Effekten af randzoner på kvælstoftabet.

I bemærkningerne henvises til effektvurdering af randzoner ift. kvælstof. Vi skal understrege, at det anvendte tal på ca. 2.200 ton N er estimeret i forbindelse med en aktuell opgave for Miljøministeriet, men ikke pt. kan findes i tilgængelige kilder.

Effekten af randzoner på fosfortabet

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at etableringen af randzoner på 25.000 ha landbrugsareal forventes at bidrage med en reduktion af fosforudledningen til vandmiljøet på indtil 80 ton P/år.

Som tidligere påpeget i notat fra 2010 fra Aarhus Universitet i forventes det, at effekten af randzoner med de samme forudsætninger som i et notat fra 2008 er betydeligt mindre end tidligere antaget. I denne sammenhæng bør det nævnes, at en af forudsætningerne for vurderingerne er en årlig fjernelse af plantemateriale. I notatet fra 2008, som også blev udarbejdet af DMU, blev effekten af randzoner vurderet til at ligge mellem 70 og 250 ton p/år (med en indsats på 50.000 ha).

En reduktion i tabet af fosfor på 80 ton P som følge af etablering af 25.000 ha randzoner, anser DCE med den nuværende viden for overvurderet.

DCE - Nationalt Center for
Miljø og Energi

Susanne Boutrup

Chefkonsulent

Dato: 28. april 2014

Direkte tlf.: 87158794
E-mail: sub@dmu.dk

Afs. CVR-nr.: 31119103

Side 1/3

Notatet fra 2010/11 peger på, at plantning af træer langs vandløbene kan have en væsentlig reducerende effekt på fosforudledningen via brinkerosion og dermed øge effekten af randzoner.

En anden mulighed for at øge effekten i forhold til fosfortab er en differentieret randzonebredde, hvor randzonens bredde tilpasses de lokale forhold for mest optimalt at kunne tilbageholde fosfor fra overfladisk afstrømning. Dette er kort omtalt i notatet fra 2010/11 og DCE forventer snarest at offentliggøre en rapport om differentieret brug af randzoner.

Randzoner som ny natur

Det fremgik af bemærkningerne til det oprindelige lovforslag fra 2010, at randzonerne skulle udgøre 2/3 af målet for ny natur i Grøn Vækst. Det hed videre i bemærkningerne, at ”denne nye natur vil skabe nye levesteder for vilde dyr og planter og vil være af stor betydning for biodiversiteten ved at give plante- og dyrearter forbedrede muligheder for at sprede sig”.

DCE formoder, at denne natureffekt stadig forventes – dog kun på det halve areal.

DCE savner en dokumentation for, at randzoner uden yderligere tiltag vil kunne bidrage med de markante naturmæssige forbedringer, som er nævnt i lovforslaget fra 2010 og som formodes stadig at være gældende.

Helt generelt mangler naturen plads i Danmark, og derfor vil en udvidelse af naturens råderum være positiv for biodiversiteten. Den natur, Danmark mangler i dag og som for alvor kan øge biodiversiteten, er gammel urørt skov, alle næringsfattige naturområder, herunder områder med naturlig hydrologi. Det betyder, at nøglen til aktivt at forbedre biodiversiteten i randzoner og vandløb vil være en udlægning, hvor der lokalt tages udgangspunkt i:

- den eksisterende natur i nærheden,
- næringsstofpåvirkningen,
- næringsstofpuljen i jorden samt
- vandløbets fysiske udformning.

For at opnå positive effekter på biodiversiteten vil udlægningen af randzoner kræve, at vandløbenes fysiske udformning ændres. Velfungerende overgangszoner mellem land og vand, hvor vandløbsbunden hæves, og der dermed skabes mulighed for at øge samspillet mellem land og vand, kan i høj grad være medvirkende til at sikre god økologisk tilstand i vandløb. Opvækst af træer langs små vandløb og grøfter vil, ud over at give en stabilisering af brinken, også mange steder være den rigtige løsning til at sikre en højere bio-diversitet, fordi trævegetation bortskygger den høje og ensformige urtevegetation, der vokser frem, når der er mange næringsstoffer i jorden. Samtidig vil træer kunne bidrage til at øge den fysiske variation i vandløbet til glæde for vandløbets dyr, samt skærme vandløb for store temperaturudsving.

Flere forhold tilsiger derfor, at en optimal effekt af randzoner kræver en lokal og differentieret tilgang, hvor randzonens bredde afstemmes med de mål, man ønsker at opnå.

DCE gør opmærksom på, at overvågningsprogrammet NOVANA 2011-15 ikke indeholder aktiviteter, der gør det muligt at følge naturudviklingen på de arealer, der overgår til randzonen. Såfremt man ønsker at kunne dokumentere udviklingen i randzonerne, skal der derfor opstilles et overvågningsprogram, som er målrettet dette.

Effekt på miljøtilstanden i marine områder

Ud fra DCEs årlige vurderinger af miljøtilstanden i de danske marine områder, ses der en række overbevisende tegn på, at Danmarks indsats for at reducere N og P belastningen forbedrer vandkvaliteten og økosystemernes tilstand. På trods heraf opfylder miljøtilstanden desværre langt fra målene i størstedelen af Danmarks marine områder. DCE vurderer derfor, at der fortsat er et stort behov for at reducere tilførslerne af næringssalte, hvis man skal gøre sig forhåbninger om at imødekomme de opstillede miljømål. Den præcise effekt af en reduktion af randzonearealet for miljøtilstanden i havmiljøet afhænger af en række lokale forhold, da nogle marine systemer er mere belastede og følsomme end andre. En nærmere konsekvensvurdering af lovforslaget forudsætter derfor en grundigere analyse. Overordnet set er DCE dog ikke i tvivl om, at der vil være behov for at finde virkemidler til erstatning for det reducerede randzoneareal for at opfylde miljømålene.

Med venlig hilsen

Susanne Boutrup
Chefkonsulent